

**Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана
Хмельницького**
Факультет інформатики, математики та економіки
Кафедра економіки, готельно-ресторанного та туристичного бізнесу

Назва освітнього компонента <i>(Обов'язковий/вибірковий)</i>	Інституційний аналіз економічного розвитку <i>вибірковий</i>
Рівень вищої освіти	третій (освітньо -науковий)
Ступінь вищої освіти	Доктор філософії (PhD)
Спеціальність	051 Економіка
Освітньо-наукова програма	Розвиток продуктивних сил та регіональна економіка
Рік викладання	2025-2026
Семестр	3,4 семестр
Викладач (-і)	oksanaapar@ukr.net, Горяча Оксана Любомирівна кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки, готельно-ресторанного та туристичного бізнесу
Профайл викладача	ORCID: 0000-0001-9211-4547
Контактна інформація та комунікація (зворотний зв'язок)	Онлайн-консультації: через систему центру освітніх дистанційних технологій
Сторінка освітнього компоненту на сайті центру дистанційних освітніх технологій Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького	https://dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=4368

Анотація до освітнього компонента

Освітній компонент «Інституційний аналіз економічного розвитку» спрямований на формування системного розуміння ролі інститутів у функціонуванні та трансформації економічних систем. У межах курсу розглядаються теоретико-методологічні засади інституційної економіки, структура інституційного середовища, права власності як ключовий інститут, а також значення соціального капіталу і культури довіри. Особлива увага приділяється сучасним викликам — цифровізації, глобалізації, нерівності, поведінковим аспектам економіки та інституційній стійкості в умовах криз.

Курс поєднує класичні та сучасні підходи інституційного аналізу, включаючи ідеї нової інституційної економіки, політичної економії та поведінкових наук. Значна частина навчального матеріалу орієнтована на аналіз реальних кейсів, зокрема трансформаційних процесів у перехідних економіках. Особливий акцент робиться на здатності застосовувати інституційний підхід у наукових дослідженнях та формуванні економічної політики.

Освітній компонент має міждисциплінарний характер і забезпечує формування аналітичного мислення, необхідного для проведення самостійних досліджень у сфері економічного розвитку.

Мета та завдання освітнього компонента

Мета освітнього компонента: формування у здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти системного розуміння інституційних чинників економічного розвитку, здатності здійснювати науковий аналіз економічних процесів через призму інститутів, а також розробляти обґрунтовані рекомендації щодо вдосконалення інституційного середовища.

Завдання освітнього компонента:

- розкрити сутність інституційної економіки та її методологічні основи;
- сформулювати розуміння ролі інститутів у структурі ринкової економіки;
- дослідити вплив прав власності на економічну ефективність і розвиток;
- проаналізувати значення соціального капіталу та довіри в економічних процесах;
- вивчити сучасні трансформації інституцій (цифровізація, глобалізація);
- оцінити інституційні причини економічної нерівності;
- дослідити поведінкові аспекти економічних рішень;
- сформулювати уявлення про інституційну стійкість і функціонування економіки в умовах криз;
- розвинути навички застосування інституційного аналізу у наукових дослідженнях.

Предметом освітнього компонента є інститути, механізми їх функціонування та вплив на економічний розвиток, а також взаємодія формальних і неформальних правил, економічних агентів і організацій у процесі трансформації економічних систем.

Здобувач повинен знати:

- теоретичні основи інституційної економіки та її еволюцію;

- класифікацію інститутів (формальні, неформальні);
- роль прав власності у формуванні економічних стимулів;
- значення соціального капіталу, довіри та культурних норм;
- основні підходи до аналізу інституційних змін;
- сучасні тенденції розвитку інститутів (цифровізація, глобалізація);
- причини виникнення інституційних пасток і нерівності;
- механізми функціонування економіки в умовах криз.

Здобувач повинен вміти:

- застосовувати інституційний підхід до аналізу економічних процесів;
- оцінювати якість інституційного середовища;
- аналізувати вплив прав власності на економічний розвиток;
- досліджувати взаємозв'язок між довірою та економічною ефективністю;
- використовувати методи інституційного аналізу (порівняльний, історичний, кейс-аналіз);
- інтерпретувати міжнародні інституційні індекси;
- виявляти інституційні бар'єри розвитку;
- формулювати науково обґрунтовані рекомендації щодо інституційних реформ;
- застосовувати інституційний аналіз у власному дисертаційному дослідженні.

Перелік компетентностей, які набуваються під час опанування освітнього компонента

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати комплексні проблеми у сфері економіки, провадити дослідницько-інноваційну діяльність, що передбачає глибоке переосмислення наявних і створення нових цілісних знань, а також уміння їх впроваджувати в освітню та практичну діяльність.

Спеціальні (фахові) компетентності (ФК):

ФК 05. Глибоке розуміння процесів формування, використання та нарощення соціально-економічного потенціалу територій, як джерела ендogenous зростання в умовах глобалізації. Вміння ідентифікувати та визначати напрямки його задіяння з метою забезпечення економічного розвитку та підвищення якості життя мешканців регіону, громади. Навички застосування методичного інструментарію оцінювання ефективності формування та використання ендogenous потенціалу регіонів та територіальних громад.

ФК. 11. Здатність науково обґрунтовувати напрямки формування та вибору і удосконалення механізмів реалізації економічної політики на макро- та мезорівнях на основі застосування логічно-аналітичного інструментарію, опрацювання відповідної нормативно-правової бази, статистичних даних, вітчизняного і закордонного досвіду.

Програмні результати навчання:

ПРН 03. Знання теорії і розуміння методології, принципів застосування сучасного інструментарію досліджень соціально-економічних процесів та явищ на регіональному та місцевому рівнях, вміння використовувати методологію системного аналізу в сфері економіки.

Soft Skills, які формуються в освітньому компоненті

Комунікація

Критичне мислення

Вирішення проблем

Прийняття рішень

Емоційний інтелект

Ненасильницьке спілкування

Управління знаннями

Робота в режимі невизначеності

Самоаналіз і саморефлексія.

Обсяг освітнього компонента

Вид заняття	Лекція	Семінарське заняття	Самостійна робота	Практика	Загальна кількість годин
Кількість годин Денна форма	20	20	80	-	120 / 4 кр.

Підсумкова (семестрова) форма контролю – залік.

Політика освітнього компонента

Курс передбачає роботу в колективі.

Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики.

Не пропускати та не запізнюватися на заняття за розкладом.

Вчасно виконувати завдання семінарів та завдань самостійної роботи;

Вчасно та самостійно виконувати контрольні завдання

Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності: при використанні інтернет-ресурсів та інших джерел інформації здобувач повинен вказати джерело, використане під час виконання завдання

Структура освітнього компонента

Перелік тем	Кількість годин денна форма				Рекомендована література
	Л	ПР	СР	ВСЬОГО	
Тема 1. Предметна і методологічна проблематика інституційної економіки	2	2	9	13	4, 5, 17
Тема 2. Інституціональна структура ринкової економіки	2	2	9	13	4, 13, 17
Тема 3. Інституціональний аналіз прав власності в структурі економічного розвитку	2	2	9	13	1, 3, 17
Тема 4. Соціальний капітал і культура довіри	4	4	8	16	2, 7, 17
Тема 5. Поведінкові аспекти інституційної економіки	2	2	9	13	2, 7, 5
Тема 6. Інституційна економіка цифрової епохи	2	2	9	13	3, 11, 13
Тема 7. Глобальні інститути та економічний розвиток	2	2	9	13	8, 11, 12, 16
Тема 8. Інституційна економіка нерівності	2	2	9	13	7, 6, 16
Тема 9. Інституційна стійкість та економіка криз	2	2	9	13	9, 10, 14, 15
Разом	20	20	80	120	

Програма освітнього компонента

Тема 1. Предметна і методологічна проблематика інституційної економіки.

Інституційна економіка як наука. Ключові постаті в розвитку. Значення інститутів у розвитку суспільства. Витоки сучасного інституціоналізму. Неокласичний синтез і сучасні напрями. Інклюзивні та екстрактивні інститути. Інституційні фактори економічного розвитку. Методологія інституціональних досліджень. Методи інституційного аналізу. Сучасне значення інститутів основні підходи та принципи методології інституціональних досліджень види інституціоналізму.

Тема 2. Інституціональна структура ринкової економіки.

Інституціональна структура ринкової економіки як одна з підсистем економічної системи суспільства. Складові інституціонального середовища. Інститути плану та ринку. Економічний порядок і чинники, що його визначають.

Тема 3. Інституціональний аналіз прав власності в структурі економічного розвитку

Визначення та суть прав власності: роль прав власності як соціальних конструктів і еволюція від первісних форм до сучасних систем. Роль прав власності як соціальних конструктів, що визначають права та обов'язки щодо володіння, використання та розпорядження ресурсами. Еволюція прав власності: від первісних форм до складних сучасних систем. Інституційна теорія прав власності. Основні компоненти прав власності. Еволюція прав власності. Теорія Рональда Коуза. Інституційні основи Коуза. Підхід Дугласа Норта. Права власності у концепції Норта. Сутність взаємозв'язку між правами власності та економічним розвитком. Механізм впливу прав власності на економіку. Типи прав власності та їх вплив. Сутність інституційного захисту прав власності.

Тема 4. Соціальний капітал і культура довіри

Соціальний капітал: теоретичні підходи та прикладне значення. Погляди Джеймса Коулмана, Роберта Патнема, П'єра Бурдьє. Ключові ідеї соціального капіталу. Роль традицій і норм. Довіра як фактор розвитку. Погляд Френсіса Фукуями.

Тема 5. Поведінкові аспекти інституційної економіки

Обмежена раціональність економічних агентів. Когнітивні упередження та їх вплив на економічні рішення. Роль норм, звичок і соціальних очікувань. Взаємозв'язок поведінкової та інституційної економіки. Довіра, справедливість і репутація як інституційні фактори. Формування та закріплення поведінкових моделей через інститути. Політики "м'якого впливу" (nudging). Поведінкові фактори в інституційних реформах

Тема 6. Інституційна економіка цифрової епохи

Цифровізація як фактор трансформації інститутів. Цифрова власність і права на дані. Платформена економіка та нові правила конкуренції. Алгоритмічні механізми довіри. Державне регулювання цифрових ринків. Штучний інтелект і інституційні зміни. Інституційні ризики цифрової економіки. Баланс між інноваціями та регулюванням.

Тема 7. Глобальні інститути та економічний розвиток

Глобалізація та формування наднаціональних інститутів. Роль міжнародних організацій у регулюванні економіки. Глобальні правила торгівлі та фінансів. Інституційна асиметрія між країнами. Вплив глобальних інститутів на національну політику. Економічний суверенітет і інтеграція. Глобальні кризи та інституційна ефективність. Інклюзивність глобальних інститутів.

Тема 8. Інституційна економіка нерівності

Інституційні причини економічної нерівності. Роль податкових і соціальних інститутів. Ринок праці та інституційні бар'єри. Освіта як інститут формування можливостей. Інклюзивні та екстрактивні інститути. Нерівність і політична влада.

Неформальні інститути та соціальна стратифікація. Баланс між ефективністю та справедливістю.

Тема 9. Інституційна стійкість та економіка криз

Природа економічних криз. Поняття інституційної стійкості. Адаптивність інститутів. Роль довіри та координації. Кризи як каталізатор інституційних змін.

Антикризова політика та інститути. Централізація і децентралізація управління.
Інституційні умови довгострокової стійкості

Завдання для самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1.	Опрацювання наукових статей і документів міжнародних організацій (максимальна кількість – 10 балів)
2.	Підготовка коротких доповідей про приклади сталого розвитку в різних країнах (максимальна кількість – 10 балів)
3.	Розробка міні-кейсів (максимальна кількість – 10 балів)

Методи навчання та форми контролю у відповідності до програмних результатів навчання

Програмні результати навчання	Методи навчання	Форми і засоби оцінювання
ПРН 03. Знання теорії і розуміння методології, принципів застосування сучасного інструментарію досліджень соціально-економічних процесів та явищ на регіональному та місцевому рівнях, вміння використовувати методологію системного аналізу в сфері економіки.	опрацювання наукових досліджень, спостереження і аналіз випадків, самостійна робота студентів, частково-пошуковий метод	Поточний: усна співбесіда за матеріалами розглянутої теми на початку наступної лекції з оцінкою відповідей здобувачів, презентація, доповідь, схематичний конспект, практико-орієнтовні завдання Підсумковий контроль: письмовий залік

Критерії оцінювання відповідно до форм і видів контролю

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до Положення про бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачами вищої освіти у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького <https://v.gd/ADELEh>. Бально-накопичувальна система оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з кожного освітнього компонента містить поточний, підсумковий контроль знань та самостійну роботу.

Бально-накопичувальна система здобувача вищої освіти з освітнього компонента

Види навчальної діяльності здобувача, яка підлягає оцінюванню	Робота здобувачів на навчальних заняттях	Максимальна кількість балів
	Тестовий контроль (Виконання тестових завдань)	5
	Проектно-конструкторська робота (Розроблення міні-проектів із впровадження екологічно безпечних або енергоефективних технологій)	5
	Презентаційно-дискусійна діяльність (Обговорення або міні-проектів)	5
	Розрахунково-аналітична робота (Виконання розрахункових і аналітичних завдань)	5
	Аналітико-дискусійна робота (Обговорення контрольних питань)	5
	Ситуаційна діяльність (Виконання ситуаційних завдань)	5
	Разом	30
	САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ	
	Опрацювання наукових статей і документів міжнародних організацій	10
	Підготовка коротких доповідей про приклади сталого розвитку в різних країнах	10
	Розробка міні-кейсів	10
	Разом	30
	ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ (екзамен)	40
	Загальний бал ОК	100

Робота здобувачів вищої освіти на навчальних заняттях з освітнього компонента оцінюється за видами навчальної діяльності. Максимальна сумарна кількість балів при оцінюванні роботи здобувачів на навчальних заняттях складає 30 балів. Оцінювання видів навчальної діяльності здійснюється за шкалою «0», «1», «2», «3», «4», «5».

Критерії оцінювання діяльності здобувачів вищої освіти за окремими видами навчальних робіт, наведені у таблиці нижче.

Оцінювання окремих видів робіт

Методи контролю результатів Навчання	Максимальна кількість балів та вимоги до їх накопичення
Творчі завдання (реферат, есе, схеми, презентації)	<p>5 балів:</p> <p>5 балів – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено широкий аналіз проблеми,</p> <p>4 бали – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено широкий аналіз проблеми, але є деякі недоліки у тексті,</p> <p>3 бали – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено достатній аналіз проблеми, але є деякі недоліки у тексті,</p> <p>– 1-2 бали – зміст не відповідає темі, є багато недоліків, невідповідність вимогам щодо оформлення, плагіат.</p> <p>0 балів – відповідь відсутня</p>
Практико-орієнтовані завдання (проекти, ситуаційні завдання тощо)	<p>5 балів:</p> <p>5 балів – завдання виконано правильно і якісно, виявлено вміння студента застосовувати, творчо використовувати психологічні теоретичні знання на практиці, пов'язані з особливостями і засобами психологічної діяльності. Здобувач демонструє навички ефективної взаємодії, аргументує, переконує, приймає рішення, логічно формулює думку, відстоює власну позицію у процесі вирішення фахових завдань.</p> <p>4 бали – завдання виконані в основному правильно, але неповно. В ході виконання завдань допускалися помилки, використані не всі необхідні методи аналізу та узагальнення матеріалу. Здобувач демонструє навички взаємодії, аналізує, аргументує, логічно формулює, демонструє приклади, роблячи вибір, намагається, але не завжди вміє відстояти власну позицію у процесі вирішення фахових завдань.</p> <p>3 бали – завдання виконані неповно та на низькому рівні. У ході виконання завдань допускалися помилки, використані не всі необхідні методи аналізу та узагальнення матеріалу. Здобувач демонструє навички взаємодії, обговорює, формулює, демонструє думку, роблячи вибір, не завжди вміє переконати, відстояти власну, віддають перевагу позиції інших у процесі вирішення фахових завдань.</p> <p>1-2 бали – завдання виконані неповно з помилками. Здобувач розглядає, розпізнає, описує в загальних рисах, але не визначає зв'язки між закономірностями, особливостями розвитку і функціонуванням психічних явищ в контексті професійних завдань.</p> <p>– 0 балів – відповідь відсутня</p>

Згідно Положення про бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачами вищої освіти у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького самостійна робота є видом навчальної діяльності здобувача, яка підлягає оцінюванню. Викладачем за освітнім компонентом визначено 4 види самостійної роботи (згідно орієнтовного переліку видів діяльності здобувача, які дозволяють

продемонструвати досягнення результатів навчання, наведених в Положенні). Максимальна сумарна кількість балів при оцінюванні самостійної роботи здобувачів складає 30 балів.

Освітнім компонентом також передбачено проходження навчальної практики, загальний бал (ЗБ) рахується за формулою: $ЗБ = (ЗБ\text{ ОК} + \text{НП}) / 2$, де ЗБ ОК = 100 балів; НП = 100 балів. Отриманий результат і буде показником загального балу (ЗБ).

Підсумковим контролем на освітньому компоненті Педагогіка з навчальною практикою є письмовий екзамен, на його складання надається 40 балів. Екзаменаційний білет включає 2 теоретичних питання (по 10 балів за відповідь на 1 питання) та 20 тестових завдань (по 1 балу за відповідь) з усіх тем, які входять до програми освітнього компоненту. Критерії оцінювання підсумкового контролю подано нижче:

Характеристика критеріїв оцінювання знань	Якісна шкала	За 40 бальною шкалою
Високий рівень. Характеризується глибокими, міцними, узагальненими, системними знаннями – з предмета, вміннями застосувати знання, творча, навчальна діяльність має дослідницький характер, позначена вміннями самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особистісну позицію.	відмінно	36-40
Високий рівень. Характеризується глибокими і міцними знаннями – з предмета, вміннями застосувати знання, творча, навчальна діяльність має частково дослідницький характер, позначена вміннями самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особистісну позицію.	добре	33-35
Достатній рівень. Характеризується знаннями суттєвих ознак, понять, явищ, закономірностей, зв'язків між ними. Студент самостійно засвоює знання у стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, синтезом, узагальненням, порівнянням, абстрагуванням), уміє робити висновки, виправляти допущені помилки.	добре	30-32
Середній рівень. Знання неповні, поверхневі. Студент відновлює основний навчальний матеріал, але недостатньо осмислено, не вміє самостійно аналізувати, робити висновки. Здатний вирішувати завдання за зразком. Володіє елементарними вміннями навчальної діяльності.	задовільно	27-29
Початковий рівень. Відповідь студента при відтворенні навчального матеріалу елементарна, фрагментарна, обумовлюється початковим уявленням про предмет вивчення.	задовільно	24-26
Незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на питання, невміння застосувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач.	Не зараховано (з можливістю повторного складання екзамену)	21-23

Характеристика критеріїв оцінювання знань	Якісна шкала	За 40 бальною шкалою
Незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на питання, невміння орієнтуватись при виконанні практичних задач, незнання основних фундаментальних положень	Не зараховано (з обов'язковим повторним вивченням освітнього компонента)	1-20

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті (відповідно Положення про порядок визнання результатів навчання у процесі неформальної освіти в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького <http://surl.li/lgwzd>)

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, регулюється Положенням про порядок визнання результатів навчання у процесі неформальної освіти в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького <http://surl.li/lgwzd>, розміщеного на офіційному сайті Університету.

З даним Положенням здобувачів знайомлять куратор ECTS, гарант освітньої програми, НПП, які викладають на ОП.

Також інформація щодо перезарахування результатів навчання, отриманих у неформальній освіті розміщується на офіційній сторінці кафедри, включаючи зразок заяви для визнання результатів такого навчання і рекомендованих онлайн-ресурсів для неформальної освіти.

Викладачами освітньої програми здійснюється моніторинг сертифікаційних програм, курсів на онлайн-платформах та в офлайн-режимі з метою надання здобувачам вищої освіти актуальної інформації про підвищення рівня професійної підготовки та можливого перезарахування результатів, отриманих у неформальній освіті. Такі рекомендації надаються здобувачам на сторінці освітнього компоненту Педагогіка з навчальною практикою на ЦОДТ, а також в telegram-групах.

Перелік рекомендованої літератури (основної і додаткової), електронних ресурсів, нормативних документів, публікацій з освітнього компонента викладачів освітньої програми, з якими можна ознайомитися в репозиторії <http://eprints.mdpu.org.ua> та у вільному доступі у мережі Інтернет

Рекомендована література:

Основна

1. Правовий вимір та охорона національного багатства України: монографія / за загальною редакцією О.О. Кота, А.Б. Гриняка, Л.Ф. Купіної, В.І. Шакуна. Київ: Алерта, 2024. 320 с.
2. Соціальний капітал спільнот українських трудових мігрантів у країнах Європейського Союзу: монографія / Ю. Ф. Пачковський, Г. П. Селещук. – Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2022. 264 с.
- а. Рибальченко Л. В. Основи інформаційно-аналітичної діяльності : навч. посіб. / Л. В. Рибальченко, О. О. Косиченко. – Дніпро : ДДУВС, 2023. 120 с.
3. Інвестиційна привабливість України крізь призму цифрових трансформаційних процесів : підруч. / кол. авт. - Дніпро: ДДУВС, 2024. 76 с.
4. Фісуненко Н. О. Макроекономіка: навч. посіб. / Н. О. Фісуненко, Т. В. Альошина, О. А. Сидоров, В. Г. М'ячин. – Дніпро : ДДУВС, 2023. 148 с.
5. Політичні інститути та процеси у країнах Центральної і Східної Європи наприкінці ХХ – на початку ХХІ століть: колективна монографія / за заг. ред.: Юрія Остапця і Маріана Токаря; [авт. колект.: В. Бурдяк, В. Бусленко, Є. Гайданка, І. Дудінська, В. Дудінський, М. Зан, Г. Зеленько, Н. Кічера, А. Ключкович, Н. Кононенко, Ю. Копинець, М. Лендзел, В. Литвин, Н. Марадик, Н. Нечаєва-Юрійчук, Ю. Остапець, М. Палінчак, В. Петрінко, А. Романюк, Н. Ротар, Д. Стебляк, М. Токар, М. Цірнер, Г. Шипунов]; Каф. політ. і держупр.; Ужгород. нац. ун-тет. Ужгород: Поліграфцентр «Ліра», 2023. 680 с
6. Соціоекономічний потенціал агроєкології: монографія / за ред. д-ра екон. наук, проф., акад. НАН України О.М. Бородіної; НАН України, Державна установа "Інститут економіки та прогнозування Національної академії наук України". Електрон. дані. Київ, 2025. 308 с. DOI: <https://doi.org/10.15407/978-617-14-0473-1>
7. Соціальна якість ринку праці: монографія / Вікторія Валеріївна Близнюк; ДУ "Ін-т екон. та прогноз. НАН України". – Київ : Видавництво Ліра-К, 2025. 316 с.
8. Геоєкономічне позиціонування України у сучасному світі: монографія / за заг. ред. д.е.н., проф. О.О. Борзенко; НАН України, Державна установа "Інститут економіки та прогнозування Національної академії наук України". – Електрон. дані. Київ, 2025. 253 с.
9. Виклики та перспективи для стійкого розвитку економіки України у повоєнний час: монографія / за ред. д-р екон. наук, проф., чл.-кор. НАН України М.І. Скрипниченко ; НАН України, Державна установа «Інститут економіки та прогнозування Національної академії наук України». Електрон. дані. Київ, 2025. 416 с. DOI: <https://doi.org/10.15407/978-617-14-0488-5>
10. Формування засад національно укоріненої стійкості та безпеки економічного розвитку України в умовах гібридної системи "мир – війна": монографія / за ред. акад. НАН України Гриценка А. А.; НАН України, Державна установа "Інститут економіки та прогнозування Національної академії наук України". Електрон. дані. Київ, 2025. 572 с. DOI: <https://doi.org/10.15407/978-617-14-0431-1>
11. Вплив багатополлярної глобалізації на зовнішню торгівлю України: колективна монографія / за ред. д-ра екон. наук, чл.-кор. НААН України Т.О .Осташко; НАН

України, ДУ "Ін-т екон. та прогнозув. НАН України". Електрон. ресурс. К. 2024. 330 с.

12. Економічні суперечності глобалізації та локалізації: форми руху і розв'язання: колективна монографія / за ред. акад. НАН України А. А. Гриценка; НАН України, ДУ "Інститут економіки та прогнозування НАН України" ; ДННУ "Академія фінансового управління".К., 2024. 588 с.

13. Оцінка інноваційного розвитку та структурні трансформації в економіці України: колективна монографія / [Єгоров І.Ю., Кіндзерський Ю.В., Бажал Ю.М. та ін.] ; за ред.: чл.-кор. НАН України І.Ю. Єгорова та д.е.н. Ю.В. Кіндзерського ; НАН України, ДУ «Ін-т. екон. та прогнозув. НАН України». Електрон. дані. К., 2023. 240 с.

14. Від кризи до зростання: уроки ЄС для промислового відновлення України: колективна монографія / за ред. д.е.н., проф. В.А. Омеляненко. НАН України, Ін-т економіки пром-сті. Київ. 2024. 198 с.

15. Інституційне забезпечення резильєнтності економіки України : монографія / за ред. Е. М. Лібанової ; авт. колектив. Харків : ФОП Лібуркіна Л. М. 2025. 424 с.

16. Національна політика та глобальні виклики: інструменти реагування: кол. монографія / Макарова О.В., Новіков В.М., Романюк С.А., Чугунов І.Я., Лісогор Л.С., Шелудько Н.М., Герасименко Г.В., Новак І.М., Герасименко І.В., Іващенко С.В., Макаренко О.М., Шевкун Т.В. Національна академія наук України, Інститут демографії та проблем якості життя Електронне видання. Київ, 2025. 169 с.

17. Концептуальні підходи та механізми стимулювання розвитку соціально-економічних систем та суб'єктів ринку: монографія/ за заг. ред. Н. В. Шандової. Херсон: Книжкове видавництво ФОП Вишемирський В. С. 2023. 362 с.

Додаткова

1. Стрельник В. В., Калита А. В., Тарасенко А. Ю. Захист права інтелектуальної власності в сучасних умовах. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2023. Т. 1. № 79. С. 249–253. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2023.79.1.42>

2. Галупова Л. І. Захист прав інтелектуальної власності в умовах воєнного стану. *Європейський вибір України, розвиток науки та національна безпека в реаліях масштабної військової агресії та глобальних викликів XXI століття* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 17 червня 2022 р.) / за загальною редакцією С. В. Ківалова. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2022. Т. 2. С. 745–749. URL: <https://hdl.handle.net/11300/20264>

3. Шаповалова А. О., Запотоцька О. В., Гуржій А. В. Правовий захист об'єктів інтелектуальної власності в умовах воєнного стану: збереження та безпека інновацій. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 2. С. 642–645. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-2/153>.

4. Халатур, С., Курбацька, Л. Інституціональний аспект реалізації сучасних інноваційних бізнес-процесів. *Економіка та суспільство*. 2025. (71). DOI:<https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-71-14>

5. Файчук О., Гринюк С. Нормативно-правове забезпечення переходу вітчизняних сільськогосподарських підприємств на принципи європейської зеленої угоди (на

прикладі компанії агрохолдингу імс). *Економіка та суспільство*. 2025. (82). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-82-7>

6. Дмитренко В. Систематизація законодавства України в сфері інтелектуальної власності. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2023. № 4–5. С. 9-19. DOI: <https://doi.org/10.33731/4-52023.289636>

7. Комарницька І. І., Буцяк М. М. Загальні положення права інтелектуальної власності в Україні. *Аналітично-порівняльне законодавство*. 2023. № 5. С. 224–228. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2023.05.39>

8. Чуницька І., Бондарук О. Сучасний стан ринку інтелектуальної власності в Україні. *Економіка та суспільство*. 2023. № 52. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-52-55>

9. Капіца Ю. М., Шахбазян К. С. Відкрита наука та інтелектуальна власність. *Інформація і право*. 2023. № 2 (45). С. 73–87. DOI: [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2023.2\(45\).282324](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2023.2(45).282324)

10. Литвин В. Особливості міжінституційних відносин у напівпрезидентських країнах Європи // Політичні дослідження. 2022. Вип. 2 (4). С. 42–62.

11. Регіональний промисловий розвиток в умовах воєнних викликів: монографія / за ред. д.е.н. О.О. Ципліцької, к.е.н. Е.І. Шелудько; НАН України, Державна установа "Інститут економіки та прогнозування Національної академії наук України". Електрон. дані. Київ, 2025. 312 с. DOI: <https://doi.org/10.15407/978-617-14-0433-5>

Інформаційні ресурси

1. Handbook of New Institutional Economics (2nd ed., 2025) https://link.springer.com/referencework/10.1007/978-3-031-50810-3?utm_source

2. Advanced Introduction to New Institutional Economics (2024) https://www.coase.org/publications/2022menardshirleyadvancedintrotonie.pdf?utm_source

1. 3. Державна служба статистики України: офіційний веб-сайт. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua>

2. Міністерство цифрової трансформації України. *Офіційний сайт*. URL: <https://thedigital.gov.ua>

3. Національна доповідь «Цілі сталого розвитку: Україна». URL: <http://www.ua.undp.org/content/ukraine/en/home/library/sustainable-development-report/sustainable-development-goals--2017-baseline-national-report.html>

4. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbu.gov.ua/>. Державне агенство розвитку туризму. URL: <https://www.tourism.gov.ua>.